

Carta oberta d'un ecologista a l'esquerra independentista

L'ecologisme, lluny del carril central de l'esquerra independentista

L'esquerra independentista catalana té assemblees locals a diversos punts dels Països Catalans, des de fa anys. És un moviment de base amb una forta implantació territorial i malgrat les mancances organitzatives ha aconseguit bastir una organització que històricament s'ha alimentat de diferents tradicions ideològiques. Així, ha sabut integrar el bagatge del marxisme i ha incorporat la tradició llibertària relligant-ho amb les aspiracions de llibertat nacional; més tard ha abraçat de ple el feminisme com a expressió d'alliberament de gènere.

L'evolució de l'EI és si fa no fa la mateixa que l'esquerra ha experimentat en d'altres parts del món. Des de la decadència experimentada amb la caiguda del mur fins a la revifalla del moviment antiglobalització, l'esquerra independentista ha anat acumulant forces fins a assolir l'actual nivell organitzatiu. Així, l'EI s'ha empeltat amb el moviment per l'alliberament nacional, amb el moviment juvenil, obrer, estudiantil, feminista...i amb nous moviments socials sorgits a l'empara de la crisi financera desfermada per l'esclat de la bombolla immobiliària.

Tanmateix, voldria des d'aquestes ratlles fer palès el profund malestar que hi ha en el si del moviment ecologista amb l'esquerra en general i l'esquerra independentista en particular. Les diferents organitzacions que componen l'EI s'han reforçat amb la crisi econòmica i ha sabut traslladar el missatge de mobilització i lluita que històricament han defensat. Així, la lluita per l'eix social s'ha reforçat i la pròpia militància de l'EI s'ha integrat en organitzacions com la PAH o les mareas, entre d'altres. Però és més que evident que l'EI fa temps que mostra una indiferència inquietant envers l'ecologisme i la defensa dels valors ambientalistes.

Com a militant ecologista i de l'EI puc constatar que l'escassa implicació de l'esquerra independentista en les lluites ecologistes és molt decebedora, profundament decepcionant. A voltes la poca implicació s'ha donat més per qüestions tàctiques que no pas per convenciment i exceptuant les mítiques campanyes de l'extinta organització juvenil Maulets (Les arrels no neixen del ciment) i d'algunes assemblees locals de la CUP en defensa de la Terra, val a dir que majoritàriament les organitzacions d'arrel més urbanocèntrica, mantenen un discurs social productivista i androcèntric que es confirma amb la praxi diària. No és un problema endèmic de l'EI sinó de l'esquerra en general, inclosa l'anticapitalista.

Els orígens de l'esquerra i el seu productivisme

L'esquerra va néixer amb el discurs obrerista forjat en plena revolució industrial, un discurs que disputa l'hegemonia a la classe dominant i que es basa en reivindicar la socialització de la riquesa generada. El debat entre l'ortodòxia marxista productivista i l'esgotament dels recursos protagonitzat per Marx i Malthus, va marcar en bona part l'evolució discursiva de l'esquerra i així fou com el socialisme científic va formular la idea d'eixamplar les forces productives per tal de repartir la riquesa al conjunt de la classe obrera. Una teoria perfecta en el marc conceptual però que a la pràctica va arribar a la seva màxima expressió quan el socialisme real va aplicar el desenvolupament de les forces productives amb la finalitat de crear riquesa i socialitzar-la.

El resultat fou una autèntica catàstrofe ecològica a l'antiga URSS i al bloc de l'est, que va apostar per l'energia nuclear i la indústria química i siderúrgica com a motors de creixement. La caiguda del mur va implicar una desfeta de les esquerres i algunes van optar per apuntar-se als nous moviments socials, entre ells l'ecologista. Així, alguns partits socialistes van evolucionar a postures ecosocialistes, que a la pràctica van esdevenir simples franquícies verdes de vells partits productivistes. El mateix van fer

les grans empreses, disfressar-se de color verd i devaluar el concepte de sostenibilitat.

Els anys 90 van suposar una revifalla del moviment ecologista, que a Alemanya va arribar a convertir-se en un moviment de masses institucionalitzat, tanmateix, el sorgiment del MRG va relegar el discurs ecologista a un segon ple i va reforçar l'eix social; 10 anys més tard i amb l'esclat de la crisi financera global, el discurs androcèntric de l'esquerra es va reforçar i la immensa majoria d'organitzacions (inclosa l'esquerra independentista) va desertar de la lluita ecologista i es va dedicar a demanar drets socials per a tothom sense qüestionar el model productiu ni l'esgotament dels recursos del planeta. En definitiva, el mateix discurs de fons que la dreta neoliberal en matèria ambiental: generar riquesa i repartir-la de forma més justa,

Tot plegat amanit amb el concepte de sostenibilitat, que curiosament dreta i esquerra defensen i com tothom sap no és res més que màrqueting polític i empresarial per poder seguir espoliant el planeta. Aquesta acceptació acrítica demostra de forma palpable com l'esquerra ha renunciat a disputar l'hegemonia ideològica a la dreta econòmica i política. La incapacitat de dibuixar un relat que abracci els valors de la justícia social i ambiental s'ha mostrat com una feblesa ideològica de les esquerres i això fa que aquestes perdin terreny.

Creixement VS decreixement

El vell debat de la finitud i control dels recursos continua vigent avui en dia. L'històric combat ideològic entre Marx i Malthus continua condicionant avui part del pensament de l'esquerra i malgrat les evidències científiques que avalen els límits dels ecosistemes i els recursos, part de l'esquerra (si no tota) continua acomplexada i prefreix optar pel productivisme i el creixement del PIB en comptes de formular mecansimes de reducció i redistribució de la riquesa que respectin els límits ecològics del planeta. Des dels anys 70 del segle XX en que es va

formular "El manifest meadows" pel Club de Roma, s'han publicat informes i estudis que certifiquen els límits dels recursos, la capacitat bioclimàtica del planeta i els impactes de les activitats econòmiques.

Però en ple segle XXI i malgrat honroses excepcions com ara l'escola francesa decreixentista, els economistes d'esquerres passen de puntetes sobre el tema i prefereixen no abordar-lo tot i que alguns van més enllà. És el cas de Vicenç Navarro, que opta per criminalitzar i estigmatitzar el moviment ecologista i la via decreixentista, i ho fa recurrent a l'atac directe a un dels científics de referència del decreixement, Paul Ehrlich.

A Catalunya això no és un fenomen nou; els pensadors llibertaris del segle XIX ja van enfrontar-se als socialistes productivistes. Així, moviments com el veganisme i el naturisme reivindicaven el contacte amb la naturalesa i el respecte a la vida natural mentre rebien els atacs del productivisme de dretes i d'esquerres.

El fenomen es reproduïx al segle XXI i en plena crisi del capitalisme

As Països Catalans l'esclat de la crisi va traduir-se també en un progressiu abandó de les reivindicacions ecologistes. Així, alguns col·lectius com **ARRAN** o **ENDAVANT** (que reproduïxen totes les organitzacions, inclosa **Poble Lliure**) han reforçat el discurs androcèntric, urbanocèntric, i s'han centrat en reclamar drets socials i proclamar als quatre vents que son anticapitalistes, però de cap de les maneres han posat en un primer pla els límits del planeta, la necessitat de preservar els ecosistemes locals o la biodiversitat, obviant així els efectes socials del col·lapse climàtic i energètic.

És especialment simptomàtic que encara a hores d'ara cap de les organitzacions que integren l'El hagin fet cap ponència contundent sobre el canvi climàtic, sobre l'escalfament global, sobre els residus, l'aigua, sobre el crash oil o sobre el col·lapse dels ecosistemes del país. Dubto

molt que sigui premeditat, és una simple herència de l'esquerra productivista, que es dedica a proclamar la socialització de la riquesa a partir de rescatar una part del PIB generat i repartit.-lo més justament, sense tenir en compte que les activitats econòmiques que generen aquesta riquesa destrueixen els hàbitats, desestabilitzen el clima i extingeixen espècies.

Una evolució similar han seguit alguns col·lectius socials com ara el moviment contra les retallades o la pròpia **PAH**, que fins i tot han arribat a proclamar la necessitat de construir més pisos per tal que tothom pugui disposar d'un habitatge, o que reclamen resoldre el fenomen de la pobresa energètica a base de generar més energia de forma expansiva i punxar l'electricitat. Son mesures totes elles que no tenen en compte els límits del territori (Catalunya no pot construir més habitatge si no vol destruir el territori) i dels recursos. En el fons no és res més que la creença infudada de que els recursos son il·limitats i infinits. Exactament la mateixa premisa que la dreta neoliberal, que concep el territori i els recursos com una mercaderia per especular i enriquir-se. La dreta i l'esquerra des d'òptiques contraposades actuen en la mateixa direcció, per més paradoxal que sembli.

Praxi i discurs antiecologista

Des de la seva fundació, l'esquerra independentista va formular els eixos de la seva praxi: Independència, Països Catalans, Socialisme. I darrerament algunes organitzacions hi han afegit el feminisme. I sobta molts comprovar un cop darrera l'altre que l'ecologisme brilla per la seva absència. **Ni ARRAN ni Endavant, ni la CUP, ni Poble Lliure, ni el SEPC** han afegit cap concepte ecologista a les consignes. I això passa perquè encara a hores d'ara l'EI i l'esquerra anticapitalista no assumeixen plenament el decreixement, fins i tot alguns economistes afins menyspreen el concepte i el titllen de romàntic i inviable.

Els límits del planeta, el canvi climàtic i global, el col·lapse dels recursos i les repercussions socials derivades d'aquests fenòmens dibuixen els reptes més importants a què s'enfronta la humanitat en el seu conjunt. I no deixa de sobtar-me que a hores d'ara les organitzacions de l'EI, entre elles la CUP i la seva acció parlamentària, no donin una resposta contundent, prioritària i diària. El silenci que manté la CUP i l'esquerra independentista és inquietant i preocupant (Per què els diputats i diputades no van parlar del tema al passat mandat? Per què els actuals no demanen de forma immediata el tancament de les nuclears?) La indiferència mostrada és la constatació realista de que l'esquerra no ha superat el vell paradigma productivista i androcèntric.

És la prova palpable de que l'EI no ha incorporat ni en la praxi ni en el discurs els objectius, valors i proclames del moviment ecologista, una mancança i un error estratègic humiliants i inexplicable. Una indiferència insultant que no pot continuar repetint-se perquè està menystenint a tota una generació de lluitadores i lluitadors per la terra i la naturalesa. . Com deia anteriorment, no és un problema exclusiu de l'EI sinó que reproduceix bona part de l'esquerra mundial. Afortunadament, l'eurocentrisme no arriba a tot arreu i ha estat en els territoris indígenes d'arreu del món, que l'esquerra ha escoltat la veu de la terra i ha assumit allò que les cultures ancestrals reclamen des de fa molt de temps, que cal salvar el planeta. Kobane, Chiapas, Nepal, Namíbia...indrets on l'ecologisme ha esdevingut el relat dominant

Ens cal reformular moltes coses i és imprescindible que l'esquerra independentista en tots els seus àmbits relligi el discurs social, nacional i feminista amb el fet ecològic. De res ens serveix reivindicar el repartiment de la riquesa en un planeta mort i sense vida. El capitalisme com a mode de producció i com a model de civilització no té futur perquè la seva lògica d'acumulació i expansió xoca amb els límits del planeta. Però tampoc té cap futur un anticapitalisme que té la mateixa estructura productiva i que no té en compte aquests mateixos límits.

Tnim la ingent tasca de reformular l'nticapitalisme i associar-hi els valors ambientals i ecològics sense els quals no és possible la vida ni la justícia social.. I com més aviat ho assumeixin les organitzacions de l'EI més via farem en avançar cap als nostres objectius. Visca la terra!

Jordi Navarro és conserge, geògraf, ecologista, decreixentista, militant de la CUP de Girona i ex-regidor a l'Ajuntament de Girona